

УДК 330.313:336.051

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.56.16>

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ СУЧАСНОЇ НАУКИ ТА ІМПЕРАТИВИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НАУКОВЦЯ

Олена Тимошенко

*ПВНЗ «Європейський університет»,
бульвар Академіка Вернадського, 16в, 03115, м. Київ, Україна*

Анатолій Козинець

*ПВНЗ «Європейський університет»,
бульвар Академіка Вернадського, 16в, 03115, м. Київ, Україна*

Сергій Ягодзінський

*ПВНЗ «Європейський університет»,
бульвар Академіка Вернадського, 16в, 03115, м. Київ, Україна*

Актуальність проблеми. Академічна доброчесність та етика сьогодні є одним із інструментів регулювання поведінки членів академічної спільноти в умовах змін у системі вищої освіти та науки. Проблеми академічної доброчесності стосуються насамперед кола питань, зумовлених розумінням академічної свободи, сумлінності, чесності, відкритості, а також неможливості описати в дихотомічних категоріях «добре» та «погано», «припустимо» та «неприпустимо» всі варіанти освітньої та наукової діяльності різних суб'єктів: учнів, викладачів, представників адміністративних органів тощо. Принципи і норми академічної етики, які відбилися у численних етичних кодексах, створених у вітчизняних університетах, не втрачають своєї теоретичної значущості, проте практичного застосування вимагають конкретизації.

Мета статті. Дослідити історичні аспекти та еволюцію понять етика науковця, а також сутність, значення і основні імперативи академічної доброчесності та відповідальності науковця.

Методи дослідження. Для досягнення мети були використані наступні методи: аналіз під час дослідження різних підходів щодо понять етика та відповідальність науковця, що прямо пов'язане з сучасним розумінням академічної доброчесності; індукція для виявлення актуальних напрямів і тенденцій розвитку сутності і значення академічної доброчесності та її основних імперативів; феноменальний підхід для розкриття сенсу відповідальності науковця перед суспільством.

Результати дослідження. Академічна етика сьогодні є маркером соціальної включеності академічної спільноти до етичного порядку денного, обговорення її проблем свідчить про визнання наявних невідповідностей у системі освіти та науки, прагнення до досягнення якщо не ідеальних, то спрямованих на досягнення ідеалу норм та принципів, яку роблять систему академічної взаємодії прозорою та дієвою. Це місце для дискусій, спрямованих на досягнення «бажаного майбутнього», конкуренції в галузі сумлінності, націленості на служіння та самоконтроль.

У статті аналізуються проблеми взаємозв'язку моральних норм людської діяльності та розвитку наукового пізнання. У процесі ускладнення та поглиблення наукового пізнання відбувається концептуалізація образу, а потім і ідеї етичного потенціалу науки та забезпечення академічної доброчесності. Автори звертають увагу на етичні підстави відповідальності та академічній доброчесності науковця у реалізації соціальних цілей розвитку наукового пізнання.

Ключові слова: академічна доброчесність, наука, етика, відповідальність, цінності, інтереси, діяльність, моральність, культура, гуманізм, трансформація.

Вступ. В умовах постійно зростаючого значення наукової діяльності в сучасному світі, дискусії про загальносоціальний і культурний статус науки, а також про етичні фактори наукової діяльності та забезпеченні академічної доброчесності не тільки продовжують залишатися в центрі уваги соціо-гуманітарних досліджень, а й отримують нові імпульси з боку соціальної практики. Практика вимагає від науки оптимального поєднання трансцендентних проривів до нових знань про дійсність, з відповідальністю вчених за гуманітарну ефективність отриманих результатів та доступність їх для більшості людей у планетарному масштабі.

Мега статті. Дослідити історичні аспекти та еволюцію понять етика науковця, а також сутність, значення і основні імперативи академічної доброчесності та відповідальності науковця.

Методи дослідження. Для досягнення мети були використані наступні методи: аналіз під час дослідження різних підходів щодо понять етика та відповідальність науковця, що прямо пов'язане з сучасним розумінням академічної доброчесності; індукція для виявлення актуальних напрямів і тенденцій розвитку сутності і значення академічної доброчесності та її основних імперативів; феноменальний підхід для розкриття сенсу відповідальності науковця перед суспільством.

Результати дослідження. Підставою постановки цієї проблеми можна вважати феномен, який К. Ясперс [1] позначив як «осьовий час». Звертаючись до історії людства, Ясперс відмічав, що філософська віра вперше виникла приблизно між 800–200-ми роками до н.е., при цьому в різних регіонах планети – у Китаї, Індії, Персії, Палестині та Стародавній Греції. В цей період завершується епоха міфологічного світосприйняття з її самозаспокоєністю і самозрозумілістю, люди пробуджуються до виразного мислення, до рефлексії, започаткувавши філософське мислення. Цей період Ясперс назвав «осьовим часом» (Axenzeit), маючи на увазі, що звідси бере початок («вісь») як духовна єдність представників різних народів перед граничними питаннями (auserste Fragen) про сенс буття, тобто про трансценденцію.

Нова етика відповідальності та єднання, що є підґрунтям сучасного розуміння академічної доброчесності, формується як історична відповідь людства на сукупність викликів, з якими воно стикається у контексті кризового розвитку сучасної цивілізації. Нова етика повинна містити прості і зрозумілі принципи, що синтезують весь позитивний духовний, науковий і практичний потенціал, накопичений протягом тисячоліть народами нашої планети і який міститься в їх культурних традиціях.

Сучасна наука, у всіх її областях підійшла до рубежу, за яким чітко проглядається взаємозв'язок і взаємозалежність всіх елементів світобудови. Настав час вирішити і фундаментальну розбіжність науки і традиційних релігійних уявлень на користь світогляду з безумовною присутністю духовного виміру. Ми повинні зрозуміти цей чинник як основний принцип самого існування Всесвіту.

Слід навчитися розуміти закони духовного єднання та взаємозв'язку з урахуванням наукових методів пізнання. Їхнє нерозуміння і не врахування у діяльності людини призводить до спотворення її системи цінностей і, як наслідок, до саморуїнливої траєкторії розвитку цивілізації в цілому.

Основою нової етики має стати принцип відповідальності у якнайширшому значенні цього й визнання цих законів як пріоритету для побудови всього комплексу взаємовідносин Людини, Суспільства, Всесвіту у їх відповідальній єдності.

Твердження у свідомості людства нової системи цінностей, яка визначається вимогами етики відповідальності та єднання, неминуче призведе до зміни напряму діяльності людини і, як наслідок, до рятівної траєкторії виходу з кризи.

Жорстке протистояння сцієнтизму і антисцієнтизму, що супроводжувало цю дискусію протягом усього ХХ століття, особливо його другої половини, примітно тим, що аргументи сторін так і не досягли мети – переконати опонентів у правильності своєї позиції та вийти на новий етап модернізації наукової діяльності на користь всього людства.

Антисцієнтисти впевнені, що вторгнення науки у всі сфери людського життя робить її бездуховною, позбавленою вищої сутності, що не піддається розрахункам і обчисленням, що руйнує життєвий світ справжності людських почуттів та міжособистісних відносин. В результаті виникає несправжній світ, який зливається зі сферою виробництва і необхідністю постійного задоволення все зростаючих речових потреб. Все різноманіття проявів людського в людині зводиться лише до одного технократичного параметра. А ті що виникають, як наслідок безперервно прискорюваного науково-технічного прогресу, перевантаження і перенапруги, які випадають на частку сучасної людини, не тільки є симптомами хворобливого стану суспільства, а й формують часткову, «одновимірну людину» (Г. Маркузе) [2, с. 35], яка страждає на вузькість мислення. Сцієнтисти, навпаки, бачать у науці раціональне ядро всіх сфер людського життя, завдяки якому життя індивідуума і соціуму може і має стати організованим, керованим і успішним.

Наука, будучи продуктивною силою суспільства, має і безмежні пізнавальні можливості, і значний потенціал у справі перетворення станів навколишнього світу, які не задовольняють людину. Загальне зростання стандартів якості життя всього планетарного співтовариства показує, що науці під силу вирішувати всі гострі проблеми цивілізаційного розвитку людства. У результаті дилема сцієнтизм – антисцієнтизм постає як споконвічна проблема культурного та соціального вибору. Проте сучасна філософська думка тяжіє до подолання цих полярних світоглядних позицій, висуваючи як принципове положення тезу про двоїстість характеристики науки.

З одного боку, наука функціонує як результат діяльності вчених. Тому, не зрозумівши закономірностей цієї діяльності, неможливо розібратися в закономірностях розвитку науки. Але, з іншого боку, самі вчені як професіонали сформовані наукою, її умовами та вимогами. Тому, з не меншою впевненістю, можна стверджувати й те, що, не зрозумівши закономірностей функціонування науки, неможливо зрозуміти поведінку вчених. Певні форми діяльності, поведінка людей науки є умовою функціонування науки як соціального інституту, і, одночасно, його наслідком.

Наука, таким чином, визначається в системі соціальних відносин не як сукупність дій окремих вчених і наукових співтовариств, що схвалюються в рамках того чи іншого варіанта конвенціалізму, а як результат їхньої взаємодії на користь всього суспільства. Саме такий підхід ліг в основу основних філософських концепцій наукової діяльності, в яких етико-гуманістичні орієнтири та академічна доброчесність обґрунтовуються як вихідні пункти у визначенні стратегії наукової діяльності.

Наукова діяльність пов'язує між собою два основні рівні дійсності – рівень першоочевидностей (вихідних вражень від об'єктів, що пізнаються) і рівень ідеальних очевидностей (смыслів конституїованих свідомістю). Саме в такій якості наука включена у життєвий світ людини. Відсутність постійної кореляції між життєвим світом людини, світом першочергових та світом ідеальних сутностей знаменує собою, криза техногенної цивілізації. Не сама наукова діяльність несе небезпеку в людини, а ігнорування людиною справжнього статусу науки.

Наукова діяльність – це не тільки світ об'єктивно-ідеальних сутностей, але й шляхи їх досягнення, здатність науки відповідати запитам життєвого світу. Забуття останнього робить науку абстрактом математизації, формалізації, технізації.

Результат будь-якої наукової діяльності – це своєрідний текст, який потребує інтерпретації та розуміння. Будь-яка наука створюється людьми і для людей, отже розуміння – неперборний момент наукової діяльності. Використовуючи герменевтичний потенціал інтерпретації, ми можемо налагодити діалог між вченими і невченими, завдяки якому відбудеться розширення горизонтів науки, стане можливим критичне ставлення як до неконструктивних закликів відмовитися від науки, так і до абсолютизації її когнітивних претензій.

Наука покликана звільнити людину від загроз будь-яких форм тоталітаризму: політичного, технологічного, інформаційного тощо. Наука формує основи компетентності комунікативної раціональності, що може бути забезпечене лише в умовах академічної чесності і прозорості суджень [3].

Обґрунтування необхідності відносин науки та етики, а також прояснення характеру цих відносин має давню традицію. Займаючись науковим дослідженням, вчений неспроможний відкинути родові загальнолюдські якості, оціночні здібності та моральні установки. У результаті в наукову діяльність неминуче вносяться етичні проблеми. При цьому вирішення етичних питань, що виникають у ході наукової діяльності, залежить, з одного боку, від тих звичайних людських якостей вченого, які не припиняють свого існування в моменти занять наукою, а з іншого боку – від того набору моральних норм, що діє історично, що діє у межах наукової спільноти. Норми виражаються у формі дозволів, заборон, розпоряджень, переваг і т.п. Ці імперативи, передані настановою і прикладом і підкріплені санкціями, становлять «етос науки» – основу професійної етики та академічної доброчесності вчених.

Науковий етос, визначає, насамперед, умови отримання достовірного знання методологічно бездоганим чином, в той же час, зобов'язує вченого до певної поведінки. Не тільки тому, що воно ефективне у наукових процедурах, а й тому, що в правила цієї поведінки вірять і визнають їх обов'язковими з моральної точки зору. Найбільш відомий варіант нормативного етосу науки було розроблено у 40-ті роки ХХ століття американським соціологом Р. Мертон [4]. У його концепції основу нормативного етосу науки становлять чотири імперативи.

Імператив «універсалізму» породжується позаособовим характером наукового знання. Твердження науки універсальні тому, що їх істинність не залежить від того, ким вони висловлені. Під універсалізмом розуміється незалежність результатів наукової діяльності від особистісних характеристик вченого, тому обмеження просування в науці на підставі чогось іншого, крім нестачі наукової компетентності, – пряма шкода розвитку знання. Універсалізм обумовлює міжнародний та демократичний характер науки.

Імператив «колективізму» наказує вченому негайно передавати отримані результати в загальне користування, повідомляти про свої відкриття всім ученим без обмежень. Наукові відкриття є продуктом соціального співробітництва вчених та належать усьому науковому співтовариству.

Імператив «безкорисливості» вимагає від вченого керуватися у своїй діяльності виключно прагненням до відшукування істини, не пристосовуючи наукову думку до отримання особистої вигоди.

Імператив «організованого скептицизму» не допускає прийняття будь-якого наукового становища без ретельної, всебічної перевірки. Цей імператив наказує вченому піддавати обґрунтованому сумніву як свої, так і чужі відкриття і виступати з публічною критикою будь-якої роботи, якщо він виявив її хибність.

Ідеї Р. Мертона [4] дозволили по-новому поглянути на проблему наукової етики, звернути увагу не лише на результати наукової діяльності, а й на умови, що впливають

на отримання цих результатів. Проте загалом концепція Р. Мертона не вийшла за межі інтересів самої науки: етичні норми повинні забезпечувати здобуття наукових знань, створювати умови для їхнього безперервного зростання. Тобто вчений несе відповідальність за результати своєї наукової діяльності, але тільки в рамках правил, встановлених самою цією діяльністю, все більше перетворюючи науку на нескінченний процес кумуляції наукового продукту, створеного вченими за єдиними та корисними для їхньої діяльності нормами. Вважаючи традиції науки гранично стійкими через її абсолютизовану раціональність, Р.К. Мертон не розглядав норми наукової діяльності як такі, що потребують постійного обговорення, на предмет їх відповідності викликам часу. Він не прогнозував необхідності надання їм гнучкості та здатності до самооновлення, на основі включення до сфери наукових інтересів всієї цілісності буття та душевно-духовної унікальності світобудови.

А саме це і потрібно в умовах, коли наука перестає відповідати своїм претензіям на успішне вирішення проблем цивілізації. Більше того, коли розрив між потужністю наукового знання та здатністю людства розпоряджатися цим знанням на благо життя досяг критичної позначки, на яку вказують перманентні екологічні та техногенні катастрофи сьогодення. Тому і продовжується пошук інших етичних регуляторів наукової діяльності. Цим цілям відповідає принципове положення про те, що суто науковий прогрес не в змозі сам по собі сприяти встановленню між людьми згоди, без якого неможливе досягнення більш менш стійкого добробуту в соціальних відносинах. Отже, необхідний вихід науки за межі нашого часу, участь самих вчених в обґрунтуванні та утвердженні нової етики відповідальності та забезпеченні академічної доброчесності.

Академічна доброчесність стає нагальною потребою з позицій досягнення кращого майбутнього. Характер наукової діяльності вчених змушує зайняти їх певну етичну позицію, основою якої є, насамперед, добробут людей, їх здоров'я та безпека. Фундаментальне завдання забезпечення поліпшення всього комплексу життєво важливих для людини відносин у принципі не може бути вирішено без вчених, без використання тієї могутньої сили науки, яку вони можуть задіяти, на користь розвитку особистості та підвищення якості соціальної організації.

Академічна доброчесність, стаючи наріжним каменем наукового гуманізму, керується тими цінностями, які актуальні для всього суспільства, але разом з тим, вона дає можливість вченим удосконалити вже наявні ціннісні орієнтири наукового пошуку і створити раціонально обґрунтовану теоретичну основу для висунування нових гуманістичних орієнтирів наукової діяльності. Про це свідчить поява наприкінці ХХ століття цілого комплексу напрямків прикладної етики, у яких етичні вимоги до конкретних наук спираються на детально розроблені наукові програми.

Справжній обов'язок науки полягає в тому, щоб постійно приділяти увагу оновленню епістемологічних вимог з метою вироблення таких умов наукової діяльності, в яких нормою стане усвідомлення відповідальності вченого за можливе виникнення потенційно небезпечних ситуацій, своєчасне інформування про можливі наслідки та постійний пошук заходів, що запобігають небезпеці, що особливо виникають за недомислом самої людини.

Завдяки своєму етичному потенціалу наука в стані долати свою об'єктивістську обмеженість і за допомогою своїх специфічних методів надавати допомогу у вирішенні кризових ситуацій іншим сферам діяльності.

Академічна доброчесність та відповідальність вчених передбачають їх активну участь у вирішенні назрілих проблем цивілізації, але не виведенням цих проблем за межі загальнолюдського дискурсу в область «наукової індиферентності», а внесенням до їх вирішення основних принципів наукової діяльності – об'єктивності, доказовості, критичності.

Сучасними імперативами академічної доброчесності науковця можна назвати ключові моральні принципи та правила, яких повинен дотримуватися кожен дослідник у своїй діяльності. Вони формують етичну основу науки, забезпечують її прозорість, надійність і суспільну довіру. До них відносять:

– Чесність – науковець має подавати лише достовірні та перевірені дані, уникаючи фальсифікації, фабрикації або маніпуляцій результатами.

– Об'єктивність – слід залишатися неупередженим, оцінюючи результати власних і чужих досліджень.

– Повага до інтелектуальної власності – обов'язково посилається на роботи інших авторів, правильно оформлювати цитати та уникати плагіату.

– Відповідальність – науковець відповідає за якість своєї роботи, її вплив на суспільство та дотримання етичних норм у проведенні досліджень.

– Прозорість – дослідник має чітко описувати методологію, використовувати джерела та результати, щоб їх можна було перевірити.

– Колегіальність – підтримка співпраці, обмін знаннями та повага до колег і їхньої роботи.

– Уникнення конфлікту інтересів – необхідно повідомляти про будь-які особисті або фінансові зацікавленості, які можуть впливати на дослідження [5].

Дотримання цих принципів сприяє підвищенню довіри до науки, її ефективності та позитивного впливу на суспільство. Загальні фундаментальні принципи академічної доброчесності наведено на рисунку 1.

Важливо враховувати, що діяльність сучасного вченого не замикається до рамок спеціальних досліджень. Вона включає і викладання, і обробку інформації, і популяризацію досягнень науки. Нерідко вчений виступає у ролі консультанта чи експерта з питань своєї спеціальності, які мають соціальну значущість.

Таке розширення культурної функціональності вченого закономірне, є наслідком ускладнення процесу інтеграції науки до системи соціальних відносин. Тому й у самому науковому співтоваристві відбуваються істотні зрушення, пов'язані з розширенням меж соціальної відповідальності вчених. З одного боку, кризь призму етики відповідальності розглядаються як наслідки застосування досягнень науки у практиці, її проекти, що готуються або вже здійснилися, так і самі процеси дослідження, внутрішній світ наукової діяльності. З іншого боку, змінюється розуміння статусу суб'єкта соціальної відповідальності науки. Акцент переноситься із загального, а тому абстрактного образу науки, на окремі наукові дисципліни, проблемні галузі, дослідницькі колективи, а зі зростанням глобальної нестійкості на конкретного вченого. Все виразніше проявляється розуміння того незаперечного факту, що якщо не буде в геометричній прогресії зростати академічна доброчесність, роль морального, етичного початку в науці, то людство, та й сама наука, не зможуть розвиватися навіть у прогресії арифметичній.

Таким чином, сучасна наукова думка аргументує в якості радикальної стратегії самозміни наукової діяльності з'єднання пошуку істини з розширенням етичних регуляторів наукового пошуку, узгодження ідеї про самоцінність істини з ідеями про моральність як необхідну передумову істини. Некласична раціональність, що визріває на цьому ґрунті, пропонує стимули для зростання нових цінностей і світоглядних орієнтацій, які відкривають нові перспективи для діалогу наукових і позанукових форм культури [6].

Закон визначає заходи, які забезпечують дотримання академічної доброчесності, та встановлює, які дії підтверджують правильне застосування цих принципів. Також передбачено наслідки у разі порушення норм академічної відповідальності.

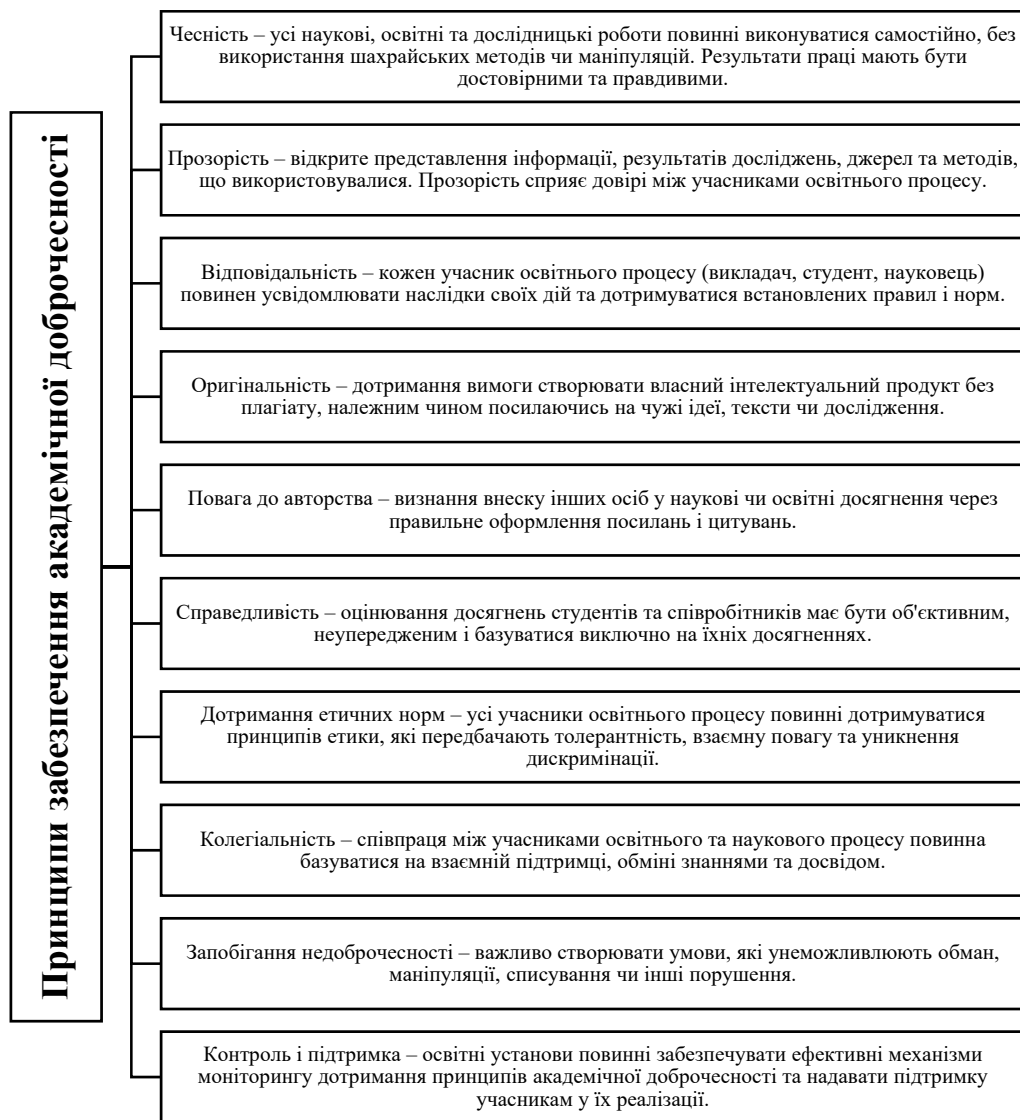

Рис. 1. Фундаментальні принципи забезпечення академічної доброчесності

Джерело: сформовано автором на основі [5; 6]

Ці заходи поділено за групами залежно від того, хто їх застосовує: для педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників – окремі правила і механізми, що регулюють їхню професійну діяльність; для здобувачів освіти – окремий набір дій і наслідків, які враховують їхній статус і роль в освітньому процесі (рис. 2). Такий поділ допомагає чітко регламентувати відповідальність кожної групи учасників освітнього процесу.

Сьогодні від наукової діяльності все більше починають вимагати не просто технологічних додатків, а й того, щоб її результати дозволяли задовольняти цілком конкретні

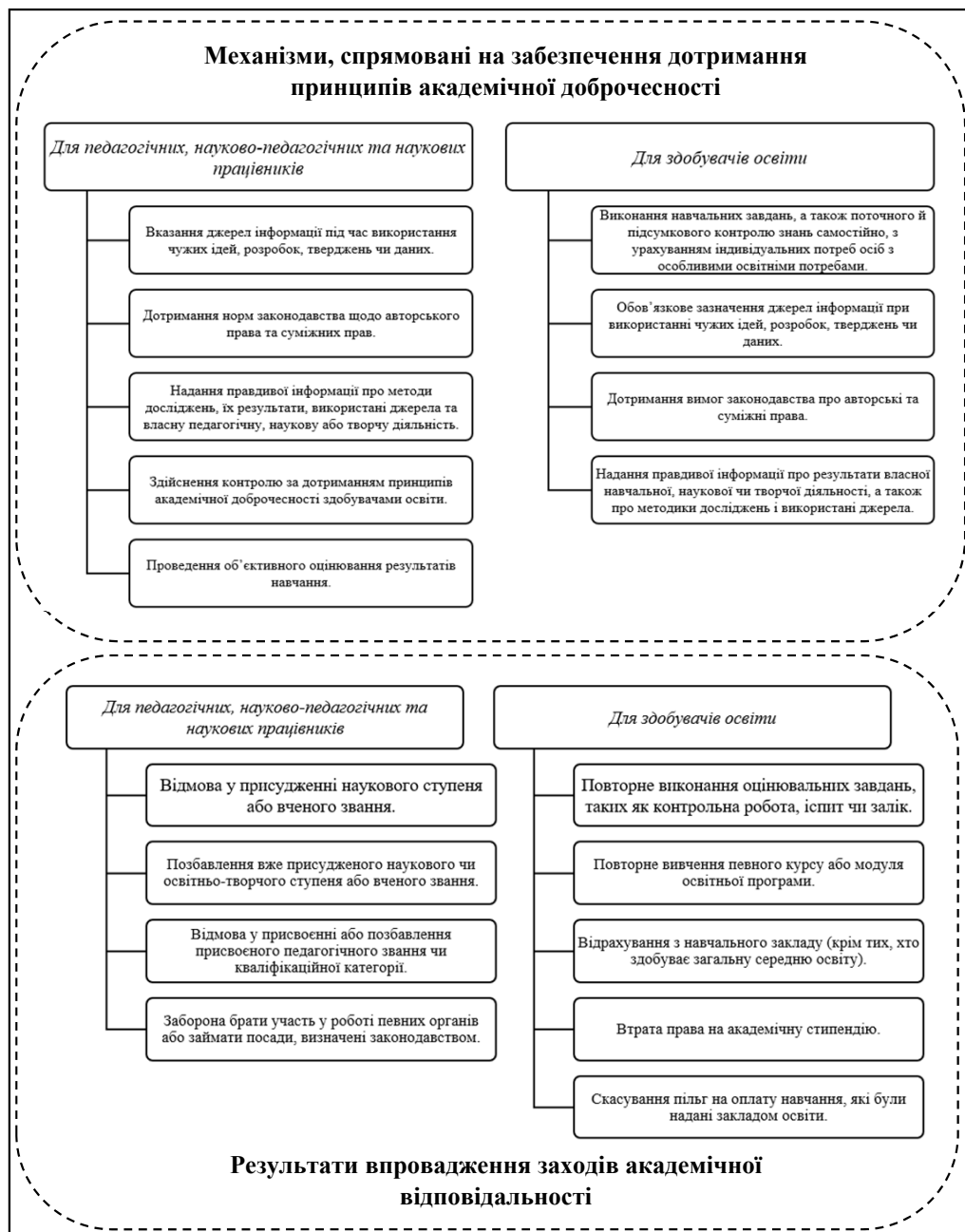

Рис. 2. Механізми академічної доброчесності та заходи академічної відповідальності
 Джерело: сформовано автором на основі [8]

запити суспільства та потреби людини. Зростаюча практична ефективність наукової діяльності в тих галузях, які найближче до повсякденних потреб та інтересів пересічної людини, стає серйозним фактором, що прискорює розвиток науки та технологій.

У цьому контексті питання про взаємини науки і суспільства набуває нових обрисів. Тепер стає ясно, що проблема виникнення побоювань з приводу безпеки наукових досліджень криється не у відсутності наукової компетентності у простих людей, а в тому, що наука і нові технології, що базуються на ній, ставлять перед людиною нові труднощі, нові проблеми.

На зміну, що склалася на базі безапеляційного визнання переваги науки над іншими формами пізнання, моделі комунікації науки і суспільства, в рамках якої головною проблемою вважається неспроможність населення в розумінні діяльності наукового співтовариства, приходиться інша модель, яка наголошує на необхідності діалогу між вченим і громадянином та найсерйознішого ставлення до знань та вірувань різних верств соціуму [7].

В цілому ж можна сказати, що однією з найбільш значимих характеристик сучасної наукової діяльності стає змінне місце в ній того, що відноситься до моральної проблематики. Протягом тривалого часу наука відстоювала ідеали неупередженості, свободи від моральних цінностей як гаранта отримання достовірних знань. Сьогодні ситуація суттєво ускладнилася: мова зовсім не йде про відмову від цих ідеалів, проте моральний вимір починає сприйматися як суттєва характеристика реальності що вивчається наукою, і самого наукового пізнання.

Висновки. Готовність сучасного вченого відповідати у своїй діяльності моральним вимогам академічної доброчесності має стати особистим переконанням вже на етапі здобуття професійної освіти. Для цього необхідно задаватися не тільки традиційними для науки питаннями про способи отримання об'єктивних знань про світ і методи технічного оволодіння світом, а й запитувати себе, чи хочемо ми цього, чи повинні ми це робити, і чи має це, зрештою, якийсь сенс. А це вже може розглядатися як актуальне завдання для всього соціуму – виробити нову концепцію пізнання, що генерує такі якості індивіда як когнітивна унікальність, самосвідомість, самоорганізація, здатність працювати в умовах невизначеності, усвідомлюючи кінцевий зміст власної діяльності.

Академічна доброчесність має велике значення для суспільства, оскільки вона закладає основи для розвитку освіти, науки та культури на чесних і прозорих засадах. Дотримання принципів доброчесності допомагає забезпечити справедливу оцінку знань, формує довіру до освітніх та наукових установ, а також сприяє розвитку критичного мислення і відповідальності у студентів та дослідників.

Суспільство, де цінуються чесність і відповідальність, отримує висококваліфікованих фахівців, здатних приймати обґрунтовані рішення та працювати на благо загального добробуту. Крім того, академічна доброчесність запобігає поширенню плагіату, корупції та інших проявів неетичної поведінки, що є важливим для створення прозорого та справедливого соціального середовища.

У результаті дотримання принципів академічної доброчесності сприяє зміцненню суспільних цінностей, забезпечує прогресивний розвиток науки та освіти і формує культуру відповідального ставлення до знань.

Список використаної літератури

1. Jaspers, K. (1953). *The Origin and Goal of History* (M. Bullock, Trans.). New Haven: Yale University Press.

2. Маркузе, Г. Одновимірна людина: дослідження ідеології сучасного індустріального суспільства / Герберт Маркузе; пер. з англ. І. Іщенко. Київ: Видавництво «Основи», 2001. 384 с.
3. Доценко І. О. Академічна доброчесність у системі забезпечення якості вищої освіти. Педагогічна освіта: теорія і практика. 2022. № 32. С. 31–42. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-32.31-42>
4. Мертон, Р. К. (1973). «The Normative Structure of Science». У: Merton, R. K. The Sociology of Science: Theoretical and Empirical Investigations (с. 267–278)
5. Білик В.В., Шпильова В.О., Козинець А.О. Академічна чесність та її важливість у вищій освіті: вплив інноваційних технологій. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2024 рік. Том 9. № 3. С. 10–15. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-3-1>
6. Якубівський І. Є. Академічний плагіат як вид порушення академічної доброчесності. Нове українське право. Київ. Вип. 4. 2023. С. 127–134
7. Ульянова Г.О., Бааджи Н.П. Академічна доброчесність як основа академічного успіху. Правова позиція. 2022. № 4 (37). С. 98–103.
8. Академічна доброчесність: виклики сучасності: збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 02.12-13.12.2019). Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. Варшава, 2019. 148 с.

ACADEMIC INTEGRITY OF MODERN SCIENCE AND THE IMPERATIVES OF A SCIENTIST'S RESPONSIBILITY

Olena Tymoshenko

*Private Higher Education Establishment "European University",
Vernadsky Blvd., 16v, 03115, Kyiv, Ukraine*

Anatoliy Kozinets

*Private Higher Education Establishment "European University",
Vernadsky Blvd., 16v, 03115, Kyiv, Ukraine*

Serhii Yahodzinskyi

*Private Higher Education Establishment "European University",
Vernadsky Blvd., 16v, 03115, Kyiv, Ukraine*

Relevance of the problem. Academic integrity and ethics today are one of the tools for regulating the behavior of members of the academic community in the context of changes in the system of higher education and science. The problems of academic integrity relate primarily to a range of issues caused by the understanding of academic freedom, conscientiousness, honesty, openness, as well as the impossibility of describing in the dichotomous categories of "good" and "bad", "acceptable" and "unacceptable" all variants of educational and scientific activities of various subjects: students, teachers, representatives of administrative bodies, etc. The principles and norms of academic ethics, which are reflected in numerous ethical codes created in domestic universities, do not lose their theoretical significance, but practical application requires specification.

The purpose. To study the historical aspects and evolution of the concepts of the ethics of a scientist, as well as the essence, meaning and main imperatives of academic integrity and responsibility of a scientist.

Research methods. To achieve the goal, the following methods were used: analysis during the study of different approaches to the concepts of ethics and responsibility of a scientist, which is directly related

to the modern understanding of academic integrity; induction to identify current directions and trends in the development of the essence and meaning of academic integrity and its main imperatives; a phenomenal approach to revealing the meaning of a scientist's responsibility to society.

Research results. Academic ethics today is a marker of the social inclusion of the academic community in the ethical agenda, the discussion of its problems indicates the recognition of existing inconsistencies in the education and science system, the desire to achieve, if not ideal, then aimed at achieving the ideal of norms and principles that make the system of academic interaction transparent and effective. This is a place for discussions aimed at achieving the "desired future", competition in the field of integrity, service orientation and self-control.

The article analyzes the problems of the relationship between moral norms of human activity and the development of scientific knowledge. In the process of complication and deepening of scientific knowledge, the conceptualization of the image, and then the idea of the ethical potential of science and ensuring academic integrity occurs. The authors draw attention to the ethical grounds for the responsibility and academic integrity of a scientist in the implementation of social goals of the development of scientific knowledge.

Key words: academic integrity, science, ethics, responsibility, values, interests, activity, morality, culture, humanism, transformation.